

Därför facklig-politisk **sam**verkan

Politiken påverkar allt

IF Metall finns till för medlemmarna. Eller uttryckt på ett annat sätt: IF Metall är medlemmarna. Tillsammans kämpar vi för att stärka våra villkor och vår ställning, inte bara på arbetsplatsen utan också i samhället och i omvärlden.

Ju fler vi är, desto mer kan vi åstadkomma. Vår styrka påverkas dock också i stor utsträckning av politiska beslut.

Politiken påverkar vårt arbetsliv och vårt privatliv. Politik handlar om allt från nivåerna i a-kassan och hur ofta bussen går där vi bor, till hur mycket vi behöver betala för tandvården eller om vi har möjlighet att få tillgång till nattöppen förskola till våra barn.

Genom att samarbeta med Socialdemokraterna har vi mycket större möjligheter att påverka de politiska besluten i en – för oss – positiv riktning. Men vi måste också engagera oss politiskt.

Vi måste ständigt ta kampen

Ett samhällsengagerat IF Metall är en stark politisk kraft. Genom över hundra år av facklig-politisk samverkan har vi vunnit många politiska strider och drivit igenom reformer som gjort livet bättre för människor i Sverige. Vi har även hindrat genomförandet av politiska förslag som skulle ha skadat oss och våra rättigheter om de genomförts.

Vi har dock aldrig vunnit, och kommer aldrig att vinna, en slutgiltig seger som tryggar arbetares rättigheter för alla kommande generationer framöver.

Om vi inte är beredda att ständigt ta fajten för våra rättigheter kommer vi på sikt att förlora dem. Det är en ständigt pågående kamp, inte bara i varje avtalsrörelse utan också i varje valrörelse.

Det bästa sättet att förbättra den värld vi lever i, och vår framtid, är genom att organisera oss och ta makt över den politiska dagordningen.

Det är genom att ha ett djupt och kontinuerligt samarbete med ett likasinnat parti som vi blir hörda och sedda i politiken.

Verklig förändring kräver engagemang

Vi varken kan eller ska runda samhällsfrågorna. Vi får inte alltid som vi vill när vi är delaktiga, men när vi inte är det kan vi vara säkra på att ingen annan kommer att tillvarata våra intressen.

I politiken, liksom i en förhandling, får man sällan/aldrig allt man vill. När vi inte får som vi vill måste vi fortsätta kämpa. Så har det alltid varit och så kommer det att fortsätta vara.

IF Metall verkar i opposition mot politik som vi inte stödjer, oavsett vilka som sitter i regeringen, kommunfullmäktige eller regionfullmäktige. Vi måste också vara beredda att själva engagera oss.

Vi kan göra nytta som en del i en kritisk eller positiv kör av röster som kritiserar eller stödjer olika politiska förslag. Om vi däremot vill skapa verklig förändring måste vi engagera oss, inte bara i rikspolitiken utan också lokalt och regionalt.

Det känns ibland bättre att stå vid sidan av och klaga, än att engagera sig och vara med och ta ansvar, men det är sällan en fungerande strategi om man vill åstadkomma förändring.

Vi måste ta plats i politiken

Politik är uppbyggd av människor. För att vi ska kunna ha förmågan att påverka politiken i samhällsfrågor som har betydelse för våra medlemmars liv och vardag måste medlemmarna ta plats i politiken.

För att kunna ta politisk makt krävs också politisk kunskap. Du behöver inte ha en akademisk examen för att engagera dig politiskt. Det är däremot viktigt att ha ordentliga kunskaper om var den beslutande makten finns i olika frågor.

Långtifrån alla viktiga politiska beslut fattas av riksdag och regering. Många av de beslut som berör dig mest i vardagen fattas i din kommun eller i din region.

Det som också behövs är en vilja att förändra och förbättra samhället, och en vision om hur du vill att samhället ska se ut.

Olika ideologiska utgångspunkter – rött kontra blått

Den ideologiska utgångspunkten för IF Metall såväl som för socialdemokratin är att vi ska bygga ett solidariskt samhälle där demokratin och människan har företräde framför marknaden. Den tillväxt vi skapar ska fördelas rättvist och komma alla till del, genom exempelvis skattefinansierad välfärd och utjämning mellan områden i landet som har olika förutsättningar.

Hur behöver samhället förändras för att bli rättvisare för dem som inte äger företag utan i stället arbetar i dem? Hur kan vi göra vardagen enklare för dem som inte har miljoner sparade på banken utan i stället har svårt att få vardagsekonomin att gå ihop? Hur kan vi skapa utvecklingsmöjligheter även för dem som inte läst långa utbildningar på universitetet?

Högerpartierna och våra motparter – arbetsgivarorganisationerna – har arbetsgivaren som utgångspunkt i stället för arbetaren.

Deras teori är att det är arbetsgivarna som skapar tillväxten i samhället och att arbetsgivarna därför inte ska bromsas i detta viktiga uppdrag genom att tvingas betala höga skatter eller vara styrda av alltför många skyldigheter gentemot sina anställda. Du och dina behov är mest en utgift.

Högerpartierna och arbetsgivarorganisationerna tror inte på det gemensamma samhällsbygget. De vill inte att vår välfärd ska ägas gemensamt, utan tycker att den drivs bättre av privata företag med vinstintresse.

Solidarisk utjämning, från de kommuner och områden i landet som har mer till de som har mindre, betraktar de som en orättvisa som hämmar rikare kommuners utveckling.

Vi behöver en politik som försvarar vårt fackliga löfte

I facket kommer vi överens om vilken lön och vilka villkor vi ska kräva för vårt arbete, och att ingen av oss ska arbeta för mindre. Vi kallar det för det fackliga löftet.

Utan det fackliga löftet uppstår en negativ konkurrens – om du sänker din lön för att få jobb måste jag sänka min för att få behålla jobbet.

Det fackliga löftet är ständigt utsatt för angrepp från arbetsgivarnas organisationer och den politiska högern. För att möta dessa angrepp försöker vi bygga ett försvar för löftet.

1. Vi vill ha en politik för full sysselsättning

Det behövs en balans mellan utbud och efterfrågan på arbetskraft. Arbetslösa ska inte ställas mot arbetande. Den som har ett tryggt arbete hotar inte det fackliga löftet. Arbete åt alla är ett av IF Metalls viktigaste politiska mål. Vår jobbtrygghet som industriarbetare är beroende av hur väl svensk industri klarar den internationella konkurrensen. Det är också avgörande för hela Sveriges utveckling att industrin utvecklas och fortsätter att investera i vårt land.

När den högerledda alliansen hade regeringsmakten 2006–2014 drev de en politik för att öka utbudet på arbetskraft. Det gjorde de genom att sänka skatten på arbete, öka arbetskraftsinvandringen, ge dubbla jobbskatteavdrag för pensionärer som arbetar, försämla a-kassan, pröva sjukskrivna mot hela arbetsmarknaden, låta egenföretagare bara ha en uppdragsgivare, försvåra förtidspensionering med mera.

Tanken var att ett större arbetskraftsutbud skulle pressa lönerna och därmed skapa fler arbetstillfällen. En sådan politik ger högre vinster till dem som äger företagen och mindre kvar till oss som är anställda.

2. Vi vill ha en aktiv arbetsmarknadspolitik

Den som blir arbetslös ska få möjlighet till utbildning eller praktik för att snabbt kunna få ett nytt jobb.

Högerregeringen 2006–2014 minskade antalet platser på Komvux med en fjärdedel och förändrade finansieringen av arbetsmarknadsutbildningarna så att individen själv fick finansiera sin utbildning genom studielån.

Om man inte kan förbättra sin kompetens riskerar man att tvingas konkurrera om jobben genom att sänka sina löneanspråk. En sådan politik leder kortsiktigt till högre vinster till de som äger företagen och mindre kvar till oss som är anställda. På längre sikt riskerar alla att bli förlorare genom att utebliven kompetensutveckling försvagar företagets produktivitetsutveckling.

3. Vi vill ha en hög a-kassa

A-kassan är en försäkring som ska användas när en person befinner sig mellan två jobb. Den som blir arbetslös ska inte riskera att behöva gå från hus och hem och därmed tvingas ta arbete till avsevärt lägre lön eller sämre villkor. Högerregeringen 2006–2014 inledde med att sänka a-kasseersättningen och höja egenavgiften till a-kassan rejält. Avsikten var att många skulle lämna a-kassan och därmed även facket, vilket också blev resultatet.

När sedan krisen kom med hög arbetslöshet stod många oförsäkrade. Utan en bra a-kassa blev de tvungna att bryta det fackliga löftet genom att ta jobb med löner och villkor som understeg kollektivavtalen. När företagen inte har kollektivavtal blir det högre vinster för de som äger företagen och mindre kvar till oss som är anställda.

4. Vi vill ha ett starkt anställningskydd

Arbetsgivarna ska inte kunna säga upp anställda godtyckligt utan saklig grund. Den som blir av med jobbet, på grund av exempelvis arbetsbrist, ska ha återanställningsrätt när företaget börjar anställa igen.

Högerregeringen 2006–2014 försvagade anställningstryggheten genom att införa anställningsformen allmän visstid. Konsekvensen blev att arbetsgivare kunde stapla olika former av visstidsanställningar på varandra, med den följd att människor kunde jobba på en och samma arbetsplats i många år utan att få en tillsvidareanställning. Otrygga anställningar leder till att färre vågar ställa krav på sin arbetsplats. Först när vi fick en socialdemokratiskt ledd regering efter valet 2014 ändrades detta.

5. Vi vill ha rikstäckande kollektivavtal

Villkoren ska vara någorlunda lika för lika arbete oavsett var i landet man arbetar. Arbetsgivare ska inte kunna flytta verksamhet från en del av landet till en annan bara för att löner och villkor är sämre där eller hota anställda med att sänka lönen eller försämra villkoren.

När Sverige förlorade det så kallade Laval-målet i EU-domstolen 2007 införde den dåvarande högerregeringen en ny lagstiftning där facken inte kunde begära ut lönevillkor från företag som var baserade i andra EU-länder, men hade utstationerad personal i Sverige.

Det öppnade för lönedumpning på svenska arbetsplatser. Först när vi fick en socialdemokratiskt ledd regering 2014 kunde detta rättas till.

Arbete – en rättighet eller bara en möjlighet?

En grundläggande skillnad mellan det socialdemokratiska och det borgerliga sättet att se på samhället är synen på arbete.

Enligt den socialdemokratiska grundsynen, som IF Metall delar, är arbete en rättighet. Eftersom vi alla är en del av det gemensamma samhällsbygget har samhället en skyldighet att erbjuda arbete till alla.

Saknar vi tillräckliga kunskaper för att utföra de arbeten som finns har samhället en fortsatt skyldighet att ge varje individ möjlighet att förvärva de kunskaper som behövs för att hen ska kunna få och behålla ett jobb. Detta gäller såväl för dem som är på väg in i arbete som för dem som är i omställning.

Det är viktigt både för att det i det gemensamma samhällsbygget ingår en grundläggande omtanke om samhällsmedborgarnas väl och ve, men också för att en kompetent och utbildad arbetskraft är nödvändig för att samhället ska kunna fungera på bästa sätt. Därför ska det alltid vara möjligt att lära sig något nytt eller utveckla de kunskaper man redan har vidare.

För att förverkliga denna tanke byggde Socialdemokraterna upp ett system där utbildning, som syftade till kompetensutveckling, omskolning och rehabilitering, finansierades av skattemedel och kom människor till del genom Arbetsförmedlingen och de så kallade länsarbetsnämnderna. Genom förhandlingar med länsarbetsnämnderna fick fackföreningsrörelsen dessutom ett stort inflytande över vilka utbildningar som erbjöds våra medlemmar.

När regeringen Reinfeldt kom till makten 2006 förändrades detta system till oigenkännlighet. Arbetsförmedlingen lövades av. Delar av verksamheten försvann och andra delar privatiserades för att utföras av vinstdrivande företag. Länsarbetsnämnderna försvann och genom dem försvann även det fackliga inflytandet över arbetsmarknadsutbildningarna.

Officiellt gjordes detta för att skapa mer valfrihet för individen, men i grunden bygger dessa förändringar på att det tidigare systemet inte passade in i den borgerliga samhällssynen.

I samma veva förändrades gymnasieskolan. Kraven på undervisning i bland annat matematik, svenska och samhällskunskap (ämnen som är nödvändiga för att kunna läsa vidare efter gymnasiet) minskade i yrkesutbildningarna. Detta kombinerades med neddragningar av Komvux, vilket gjorde det svårare för arbetare att utvecklas senare i livet. Vilket i sin tur bidrog till att ytterligare cementera klasskillnaderna.

Enligt det borgerliga synsättet är arbete enbart en möjlighet, inte en rättighet. Det är individen själv som bär skyldigheten att hålla sig anställningsbar. Om kompetensutveckling eller omskolning behövs ska den framför allt bekostas av individen själv, exempelvis genom studielån och inte av gemensamma skattemedel.

Högerns och arbetsgivarnas mål: att sänka våra löner

IF Metall och socialdemokratin står för att en så stor andel som möjligt av det värde som skapas genom arbete i företagen ska komma de anställda till godo – genom höjda löner och förbättrad välfärd.

Högerpartierna i Sverige har en annan syn. De menar att en så stor andel som möjligt av det värde som skapas i företagen ska komma ägarna till godo genom högre utdelningar och värdesteoringar på aktiekapital.

En väg att nå högerns mål har varit att sänka det man kallar för reservationslönerna.

Reservationslön är ett nationalekonomiskt begrepp som beskriver den lägsta lön som en människa är beredd att ta ett arbete för. Ju lägre man kan pressa reservationslönen, desto större vinster kommer företagen göra och därmed kunna höja aktieutdelningarna och öka värdet på aktiekapitalet.

Det finns flera olika sätt att pressa reservationslönen:

- Genom att försämra arbetslöshetsersättningen sänker man de arbetslösas lönekrav. En lägre a-kassa innebär att man är beredd att ta ett jobb till en lägre lön än vad man annars skulle gjort.
- Genom att sänka inkomstskatterna sänker man löntagarnas krav på högre löner, eftersom de redan fått mer i plånboken genom skattesänkning.

En bärande del i högerregeringens politik 2006–2014 var just detta. Genom att försämra a-kasseersättningen sänktes de arbetslösas löneanspråk. När man dessutom genomförde en stor avgiftshöjning till a-kassan samtidigt som man tog bort avdragsrätten för a-kasse- och fackavgiften valde många att ställa sig utanför a-kassesystemet.

Resultatet blev att när den ekonomiska krisen kom 2008–2009 hade dessa personers reservationslöner sänkts till nivåer som till och med låg lägre än a-kasseersättningen.

Inte mindre än sex jobbskatteavdrag har införts sedan 2007 och en av högerregeringens ambitioner med dessa var just att sänka reservationslönen. Tidningen Expressen avslöjade den 10 september 2009 en intern promemoria där det tydligt framgick. På det viset skulle löntagarna ställa lägre krav på löneökningar, eftersom de ändå fått mer pengar i plånboken. Problemet med detta är att skattesänkningarna urholkade finansieringen av välfärden och i förlängningen också kvaliteten på densamma.

Högerregeringen såg alltså till att vi använde våra egna inbetalade skattemedel för att minska lönekraven och därmed öka vinsterna för aktieägarna.

Hemliga planen: Sänk lönerna

Publicerad 10 sep 2009 kl 09.00, uppdaterad kl 09.12

"DET HÄR ÄR BEVISET." "Vi vill inte ha lönesänkningar", sa Anders Borg i SVT:s Rapport 19 maj. Men i ett internt dokument som Expressen tagit del av, avslöjar regeringen att de vill pressa ned de lägsta lönerna.

Foto: FREDRIK PERSSON / SCANPIX

Regeringen vill pressa ned de lägsta lönerna.

Det avslöjar de själva i ett internt dokument som Expressen tagit del av - trots att de alltid förnekat att det finns ett sådant syfte.

- Det här är bevis för att de i interna sammanhang är öppna med att det handlar om att sänka lönerna, säger Thomas Östros (S).

Vi vänder oss emot en sådan politik. Vi vill se reallöneökningar och förbättrad välfärd med trygghetssystem som är gemensamt och solidariskt finansierade. Det får vi aldrig med en högerregering som konsekvent vill gynna ägande framför arbete. Det får vi bara med en politik för full sysselsättning och ett starkare välfärdssamhälle.

Varför just Socialdemokraterna?

Att det finns ideologiska och ekonomiska kopplingar mellan IF Metall, övriga LO-förbund och Socialdemokraterna är varken konstigt eller en hemlighet. Det var fackets medlemmar som en gång i tiden bildade Socialdemokraterna. Det gjordes därför att man redan då förstod att om arbetare ska kunna förändra samhället måste vi kunna påverka politiken. Det har gett effekt.

Det är genom facklig-politisk samverkan som vi historiskt bland annat har åstadkommit välfärdsreformer som rätten till pension, semester, föräldraledighet och åtta timmars arbetsdag.

Socialdemokraterna och IF Metall delar samma grundsyn på hur vi vill att samhället ska se ut. Vi vill ha ett samhälle byggt på jämlikhet och solidaritet, med en generös välfärd som kommer alla till del. Framför allt vill vi att arbetarnas perspektiv ska synas och ge effekt på politiken.

Facklig-politisk samverkan innebär att vi med utgångspunkt i vår gemensamma ideologi kommer med nya förslag på hur samhället ska förändras och förbättras. Kort sagt: Vi utvecklar politik gemensamt.

En liknande samverkan sker på den högra sidan i politiken, där arbetsgivarna, via Svenskt Näringsliv, samarbetar med och påverkar de borgerliga partierna utifrån sina intressen. Förslag som lagts av högern och Sverigedemokraterna är exempelvis försämrade sjukförsäkring, avskaffad skattereduktion på fackavgiften (samtidigt som arbetsgivarna fick behålla sin avdragsrätt på avgiften till arbetsgivarorganisationerna), att tillåta obegränsade vinster i välfärden och att avskaffa de regionala skyddsombuden.

Varför samverkan och inte samarbete?

En samverkan går djupare än ett samarbete. IF Metall samarbetar med flera organisationer kring sakfrågor där vi har gemensamma intressen, men vi samverkar bara med Socialdemokraterna. Slutar vi med facklig-politisk samverkan skulle det inte betyda att arbetsgivarna slutar att samverka med de borgerliga partierna. Ger vi upp vår facklig-politiska samverkan med Socialdemokraterna förlorar vi vår makt och vårt inflytande. Då blir vi bara en lobbyorganisation bland andra.

Det var exempelvis genom vår facklig-politiska samverkan och den snabba insatsen från den socialdemokratiska regeringen som jobben på Kubal i Sundsvall kunde räddas, när företaget hotades av amerikanska sanktioner. Det var även genom facklig-politisk samverkan som vi fick inflytande över de satsningar som gjordes för att minska varsel och rädda industrijobb under covid-19-pandemin, såsom att a-kassan förstärktes och blev mer tillgänglig samt att ett system för korttidsarbete infördes.

Ett sådant gehör fick vi inte av regeringen Reinfeldt under finanskrisen. I stället fick vi höra att industrins behov var ett ”särintresse” som inte skulle specialbehandlas.

Faktum är att industrin har, och ska ha, en särställning i det svenska samhället. Intäkterna från industriexporten är den grund som den svenska välfärden vilar på. Utan industrin fungerar inte Sverige. Att vi har ett parti i regeringen som förstår detta är helt avgörande.

Det är genom stadigvarande samverkan med ett statsbärande parti som vi kan få politiskt gehör och inflytande, både på kort och lång sikt. Detta är inte en tid att vända Socialdemokraternas ryggen, utan tvärtom ta nya krafter för bättre och mer långtgående påverkan. För att detta ska vara möjligt måste medlemmarna också vara aktiva och engagerade i Socialdemokraterna.

Verklig förändring kommer underifrån

Det räcker inte med att ha en IF Metallare på toppen. Vi måste verka på alla demokratiska nivåer i samhället. Det kan vi bara göra genom ett djupt, ömsesidigt samarbete med politiskt likasinnade och därför är facklig-politisk samverkan viktig att slå vakt om.

Genom facklig-politisk samverkan kan vi påverka Socialdemokraterna för att den politik som regeringen och riksdagsledamöterna driver ska vara så bra som möjligt för våra medlemmar. Genom mer samverkan och fler IF Metall-medlemmar i politiken i kommunerna och regionerna blir det lättare för oss att hjälpa till att skapa en lokal politik som även den gynnar våra medlemmar.

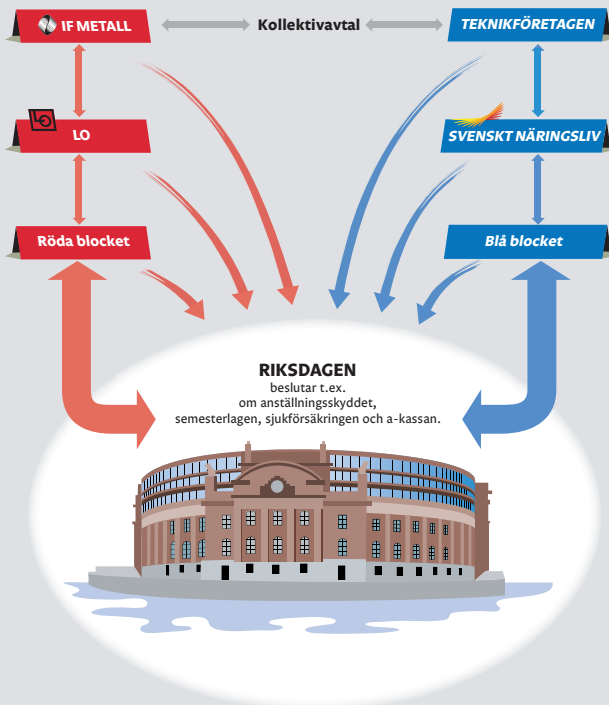
Samtidigt som vi ställer politiska krav måste vi vara medvetna om politikens förutsättningar. I dagsläget har vi den största borgerliga riksdagsmajoriteten sedan den allmänna rösträttens införande i Sverige. Det gör det svårt att få igenom socialdemokratiska förslag i riksdagen. Regionerna (som tidigare kallades landsting) som ansvarar för bland annat sjukvården i ditt närområde är även dem till största del borgerligt styrda.

Socialdemokraterna tvingas hela tiden kompromissa med andra partier. Det gör att många känner sig besvikna på den politik som förs, men det är så det svenska politiska systemet fungerar. Trots detta har den socialdemokratiskt ledda regeringen på många områden lyckats genomföra politiska reformer som varit mer gynnsamma för våra medlemmar och tagit större hänsyn till våra fackliga frågor, än vad som annars hade varit fallet.

Borde inte facket stå utanför partipolitiken?

Tänk bort bildens pilar. Om facket inte samverkar med Socialdemokraterna kan vi inte påverka den förda politiken. Vår enda möjlighet blir då att protestera. Arbetsgivarna däremot kommer att fortsätta odla sina nära relationer med de borgerliga partierna och på så vis påverka de politiska besluten till sin egen fördel. Det blir en maktförskjutning till löntagarnas nackdel.

Facklig-politisk samverkan - varför då?

Vill du veta mer eller engagera dig?

Kontakta organisation@ifmetall.se så hjälper vi dig.

IF Metall, 105 52 Stockholm | 08-786 80 00 | ifmetall.se

